

tenminste een gedeelte ervan? Maar Zielens heeft het door allerlei kleine indicaties waarschijnlijk, althans mogelijk weten te maken; wij aanvaarden het ten slotte geheel, wij vergeten den bijzonderen aard van het instrument, om slechts te genieten van de vaardigheid waarmee het bespeeld wordt en van de rijke gevoels- en gedachtenwereld waarmee het ons in aanraking brengt.

Johannes Tielrooy

Anthonie Donker, *Hannibal over den Helicon?* Van Loghum Slaterus' Uitg.-Mij. N.V., Arnhem, 1940.

Bij herlezing van deze opstellen, indertijd gepubliceerd in *De Stem*, heb ik er dezelfde kwaliteiten en gebreken in teruggevonden, die ik reeds bij eerste lezing heb geconstateerd. Donker is zonder twijfel een bekwaam essayist, een man, begiftigd met veel goeden smaak en psychologisch inzicht, die sine ira et studio te werk pleegt te gaan en zich niet schaamt voor de erkenning van zijn onmacht, wanneer hij zich niet op een hemzelf bevredigende wijze uit een situatie weet te redden. Hij heeft behalve een poëtische, een cultureele gevoeligheid, die hem in staat stelt, dichters te beschouwen tegen een achtergrond van algemeene verschijnselen, waardoor hun beeld in een ruim kader wordt geplaatst.

Nochtans heb ik bezwaren, zoowel tegen zijn punt van uitgang als tegen enkele opmerkingen, die hij ten aanzien van het werk der onderscheidene dichters maakt. In détail-critiek zal ik mij evenwel niet begeven.

Het vereenvoudigt de werkwijze van den essayist wel wat al te zeer, wanneer hij bij

de beschouwing van figuren, die soms ieder op zichzelf niet eens duidelijke contouren vertoonen, uitgaat van een kenmerk, dat zij allen gemeen heeten te hebben, i.c. hun geobseedeerd zijn door de werkelijkheid. Donker heeft de zwakte van zijn standpunt gevoeld en getracht zich te rechtvaardigen. M.i. is hij daarin slechts ten deele geslaagd. Hij toont weliswaar overtuigend aan, dat de alledaagsche werkelijkheid in het oeuvre der nieuwe generatie een grootere plaats bekleedt dan in dat van haar voorgangers, hij wijst er op, dat de toenemende verwarring en onzekerheid daartoe het hunne hebben bijgedragen, maar gaat niet in op het feit dat de jongeren niet de kans hebben aangegrepen — ook Donker spreekt van de misschien gunstigste omstandigheden voor de begaafden en sterken — tot een grootsche opvlucht in het rijk der verbeelding. De voor de hand liggende conclusie is, dat zij, die zich dichters noemen, niet meer met het oog van den waarachtigen dichter de wereld bezien, niet meer in staat zijn tot de creatieve, transformeerende functie, die het criterium is van het dichterschap. De eigenaardige titel houdt dan ook bijna een veroordeeling in van het werk der besproken dichters. Immers *Hannibal over den Helicon?* kan men „vertalen” met „Het einde der poëzie?” Is eenmaal de platte alledaagsche meesteres geworden op den Zangberg, dan is daar voor de Muzen geen plaats meer. In overeenstemming hiermee zegt Donker, dat de poëzie der werkelijkheid slechts kan bestaan bij de genade van de werkelijkheid der poëzie. Ik zou een stap verder willen gaan en zeggen, dat de werkelijkheid der poëzie voor den dichter de eenig mogelijke werkelijkheid is. Alle dichterschap ontstaat